

Skønne verden, hvor er du: endnu et stærkt generationsportræt fra Sally Rooney

Isabella Miehe-Renard 11.09.2021

LITTERATUR // ANMELDELSE – De bliver så let stødt – måske på sig selv – de unge i *Millennial*-generationen, der også har fået prædikatet *snowflakes*. Men forfatteren Sally Rooney, der netop har formået at skille sig ud, som generationen gerne vil, kan samtidig give et følsomt og indfølt portræt af den og af dens spørgsmål. *Skønne verden, hvor er du* er titlen på hendes nye roman. Isabella Miehe-Renard, som i den anledning gerne kalder sig *boomer*, kan lide, hvad hun læser.

I tirsdags, den 7. september, var rigtig mange mennesker verden over optaget af én litterær begivenhed. I Irland og Storbritannien åbnede de fleste boghandlere endda tidligere end normalt. En bog udkom nemlig samtidig i flere lande og *hype*n var enorm allerede i mediernes forskræp og i netsalget af *merchandise*, som fx gule bøllehatter med titlen påtrykt: *Skønne verden, hvor er du*.

Det skulle undre mig, hvis I læsere ikke ved det allerede: det er den irske 30-årige “*millennial*-forfatter” Sally Rooneys nye og – set ud fra forudbestillingerne – kommende bestseller, der nu ligger klar på disken til læserne, hendes enorme fanskare, og til anmeldernes vurdering.

Personligt har jeg en (mild) tvangstanke om, at jeg helst vil opleve værket uden at høre for meget eller vide for meget inden min egen læseoplevelse – spændt som jeg er.

Den gik ikke denne gang, og fred være med det. Jeg er ikke blevet skuffet. Faktisk tværtimod. For at sige det på umuligt dansk: jeg er *u-skuffet* og nærmest lettet, for der findes næppe et større antiklimaks end at tælle ned til en fuser.

Det er ikke fordi den nye bog er særlig meget anderledes end Sally Rooneys to forrige, *Samtaler med venner* (2017) og *Normale mennesker* (2018), hvor sidstnævnte i øvrigt blev til mere end blot [en vellykket tv-serie](#).

En provokation at føle sig lykkelig

Igen er hovedpersonerne unge, født i start 90'erne, og repræsenterer *Millennial-generationen* – af mere kritiske røster kaldet “*snowflakes*”. Fordi de nemt går itu og slår sig på verden, når de konstant “føler og synes” og på sociale medier deler ud af deres frygt for, at “verdens undergang er mere sandsynlig end en lovende fremtid”.

I denne roman skildres disse tænksomme og bekymrede væsner med forfatterens egen identifikation og indsigt, hvilket gør læsningen interessant og samtidig meget bevægende.

For ligger det i tiden, at det simpelthen er en *provokation* at erklære sig ulykkelig?

Vi følger Eileen, Alice, Simon og Felix, der alle føler sig distancerede og ensomme i den “skønne verden”, de uafbrudt leder efter.

De søger svar i venskaber, sexlivet, karrieredrømme og i bagagen fyldt med fortrydelser. Aldrig med deres forældre, der fremstilles som egocentrerede midaldrende, og som bebrejder de unge for “manglende indfølelse”.

Wokeness som akilleshæl

Sally Rooney mestrer at drible uden om hovedtematikens oplagte fare for banaliteter støttet i selve oversættelsen til dansk af en sproglig sikker Karen Fastrup.

Der er skrevet tusindvis af romaner om de svære formative år. Men der er ikke noget “*Lev stærkt – dø ung*”-motto at hente på siderne her. Tværtimod.

Sally Rooney dribler uden om banaliteterne på trods af den megen wokeness, der gennemstrømmer “Skønne verden, hvor er du”. Foto: Patrick Bolger

Magtesløsheden i vennegruppen skyldes også deres *wokeness*, som beskrives (i nærmest satirisk grad) som et åg – som mistet uskyld.

En helt kort nøglereplik, der gentages og diskuteres i bogen, lyder i sin enkelthed: “*alt* er identitet nu”. En selvdefinition, der udfordrer og samtidig tynger de fire hovedpersoner.

De kæmper med en skam over at være oplyste, over-informerede, bevidste om deres privilegier og med prædikatet “den forkælede generation”.

De *ved* godt, at alt ikke er som det skal være, f.eks. når 29-årige Eileen, der keder sig i sit job som redaktør på et tidsskrift, overvældes af skyldfølelse i et supermarked:

“Pludselig fik jeg den tanke, at mit liv bare er en del af et tv-show. At almindelige mennesker dør for, at vi kan lave det her show, pukler sig ihjel på de mest rædelsvækkende måder, børn, kvinder, og alene for at *jeg* kan vælge mellem frokostretter pakket ind i flere lag engangsplastic. Det er det, de dør for – det er det, der er det store eksperiment”.

Fra brevroman til emailroman

I en mail til bedsteveninden Alice, der som 27-årig allerede er en rig, verdensberømt forfatter, som hader men også drages af sin berømmelse og lever med sammenbrud og indlæggelser som et vilkår (en Sally Rooney?), diskuterer de:

“Denne opfattelse af en kontinuerlig nutid er jo ikke længere kendetegnende for vores liv? Nutiden er blevet diskontinuerlig ... – der findes ikke længere noget neutralt sted. Der findes kun tidslinjen.”

Sally Rooneys fortællegreb er lige dele brevroman (e-mails) om venindernes intime betroelser og hudfletning af den håbløse samtid og fremtid, lige dele *sceniske beskrivelser* af deres møder med kærligheden og sex.

Og læg mærke til ordet scenisk. Et eksempel her efter et skænderi mellem to, man som læser nærmest håber, forelsker sig:

“De så på hinanden. Det var for mørkt til, at de kunne udlede noget af den andens ansigt, men de blev alligevel ved med at se på hinanden, som om selve handlingen at se var vigtigere, end hvad de kunne se”.

Alvidende og uvidende

Også i denne tredje roman krydrer Sally Rooney personernes oplevelser med sit helt personlige mix af *alvidenhed* og *uvidenhed*. Det er en stilfuld (og svær) metode, men den lykkes igen. Vi får spredte regibemærkninger, som læser vi instruktørens noter fra en prøvesal.

Lige så velskrivende Sally Rooney er, lige så vel råber værket på en filmisk udgave. Hendes vigtigste styrke er dialogerne. De lever især og langt bedre, synes jeg, end de samfundsdebatterende afsnit, der virker overlæsset med i forvejen kendte issues og lider under en vis grad af “*villethed*” og politisk korrekthed.

Men nu skal jeg passe på; er det min alder – kald mig bare boomer – der ikke helt matcher bogens stemmer?

Jeg skal måske hellere være ydmyg over at få større indblik i, hvad der gør det så umuligt for Eileen, Alice, Simon og Felix, som man ikke kan andet end at holde af, at holde dommedagstanker og meningsløshed fra døren.

Håbet – Sally Rooneys håb og mit og sikkert alle kommende læsers håb – findes underliggende i bogens vægtning af de nære relationer. Relationer er krævende og tit komplicerede. Felix, gruppens *underdog* en underbetalt lagermedarbejder, gør, lettere kynisk, grin med deres umættelige behov for nærhed:

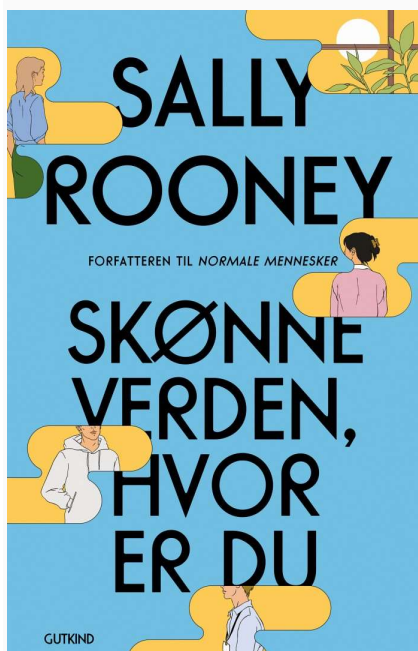
“Du lader mig kun opføre mig dårligt, fordi det er det, der hæver dig over mig, og det er dér, du kan lide at være. Over, over. Jeg tager det ikke personligt, for resten, nej, jeg tror ikke, du lader nogen komme tæt på dig. Det respekterer jeg faktisk”.

Der er håb i sexlivet

Her står en åben dør, måske den eneste, til titlens “Skønne verden”. Tak for det til den 30-årige irske litterære stemme.

Faktisk mærker man også håb i hver en sexscene. Omsorgsfuld respekt blandt de unge før/midt i/ efter akten, hvor fantasier og eksperimenter beskrives nænsomt og lystfuldt.

I øvrigt – *Thank God* – med forløsning.

Skønne verden, hvor er du er letlæst, hvilket tit har en nedladende klang. Men her er det sprogets nærmest subtile lethed, jeg tænker på. Tyngde og lethed – *win-win*. “*Dont tell it, show it*”, og det gør Rooney selvsikkert.

J.D. Salingers kultroman *Forbandede ungdom*, Brett Easton Ellis’ *American Psycho* og Douglas Couplands *Generation X* er tidligere bud på afgørende samtidsportrætter. Det er hårdt at blive voksen og søge konklusioner ud fra nyvundne erfaringer. Eileen får det sidste ord fra bogens – mange – eksempler:

“Jeg kunne ikke huske, hvornår jeg sidst havde følt mig så glad. Hver gang der sker noget rigtigt godt, er mit liv nødt til at gå i stykker. Måske er det mig, måske er det mig selv, der gør det. Jeg ved det ikke. Måske er jeg bare ikke en særlig fed person.”

Det lyder som Strindberg-replikken fra *Et drømmespil* om, at det generelt er “*synd for menneskene*”.

Men i det ligger der også en bøn om, at vi forsøger at *forstå* hinanden. I *Skønne verden, hvor er du* får vi hjælp til netop det.

[**LÆS FLERE ANMELDELSER AF ISABELLA MIEHE-RENARD HER**](#)

Skønne verden, hvor er du

Sally Rooney

Gutkind Forlag

Portrætfoto, Sally Rooneyfoto: Kalpesh Lathigra

generationsportrætMillennialsSally RooneySkønne verden hvor er du

Isabella Miehe-Renard

Isabella Miehe-Renard er journalist og forfatter. Hun er tidligere studievært på Kanal 2, TV2, DR1 og DR2. Hun bor i kollektiv i Halsnæs og trives udenfor rampelyset. Tæt på hav og fjord og Danmarks største sø.